

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-e - tel. 3-30-33
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
ČRNA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za izposojanje:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni šekoval
račun: Trst št. 11-7223.

Leto X. - Štev. 6

Trst - Gorica 10. februarja 1936

Izhaja vsak petek

Odkrita beseda

»Ce bi povsod postopali z židovi, kot bi jih imeli, kakor z njimi postopajo Italija, potem bi bilo vprašanje židovske države v Palestini hitro rešeno.« Te besede je izgovoril Haim Weizmann italijanskemu diplomatu Guarontiju. (»Corriere d'informazione«, 23. 24. 1. 1936.)

Ali bi mogla Italija tudi z nami postopati tako, kakor postopa s svojimi državljani židovske vere? Ali lahko pričakujemo, da bi Weizmannove besede oblikovali s podobno utego: Ce bi povsod postopali s Slovani tako, kot z njimi postopajo Italija, potem bi bilo judovsko vprašanje hitro rešeno?

Ce povsem nepristransko in ne-sebično motrimo današnjo Italijo, se nam zdi nemogoče, da bi drugače postopala. Česa pa naj se Italija boji? Mar ni bil Trst nad pet sto let pod avstrijsko vladavino, pa mu nikoli ni padlo na um, da izbrše svoje italijanske lince? Ali ni Trst pred očmi avstrijskih oblasti politična in deset tisoč naših ljudi in niso bili za to potrebni nobeni napori italijanskih oblasti? Ali je res potrebno, da se pravi, pošteni Slovani, sto od sto lojalni nasproti oblastem, zapostavljajo?

Na italijanski strani stalno poudarjajo, da je samo od nas samih odvisno, da izkoristimo položaj, ki ga je za nas edinstven. V čem obsega ta edinstvenost, ne vemo. Vemo pa, da se nas prepušča na nejezivo v tem, kaj se od nas zahteva, ali da služiti za negotovost kot povod za odrekanje tistih koncesij, ki nam jih jemlje Londonska spomenica. Apetirajo na nas, to se pravi na nas, ne na apetrirajo, pač pa udobno se delo na stalni zavlačevanje in čakanja. Mi naj bi napravili prvi korak, nihče pa ne pove, kaj naj se zavzame ta korak...

Gotovo je, da nismo poklicani, da Italijanom predpisujemo, kaj jim je storiti. Njihova politična usmerjenost, vsaj v kolikor zadeva krajevne koristi, je precej izdelana, vendar pa nam mora biti dopustno vprašanje, komu služijo tač politika. Da protislovanska nacionalistična politika ne prinaša koristi italijanski stvari, najbolje dokazujejo izkušnje zadnjih sto let. Giuliano Gaeta posvečuje svoj dragoceni čas dokazovanju, kako je italijanski jezik prevladoval v Dalmaciji pred sto leti. To ne dokazuje, da je bila Dalmacija pred sto leti italijanska dežela, pač pa dokazuje, da so avstrijske oblasti vzdrževale in podpirale v Dalmaciji in Istri edino italijanske šole, in da so razumniški krogi s simpatijami spremljali in si celo prisvajali miselnosti italijanskih svobodnjaških kerogov.

To se je vršilo v časih, ko z italijanske strani niso zahtevali od nas, da se odrečemo svojih skromnih, ali prav zaradi te skromnosti neizrekljivo dragocenih kulturnih dobrin. Takrat niso z omalovaževanjem z vrha navzdol gledali na tistega, ki je ljubil svoj jezik in njegovo leposlovje. Nikdar niso Italijo taklo spoštovali in ljubili, kakor takrat, ko je nasproti Slovanom kazala razumevanje in naklonjenost.

Ali kaže današnja Italija isto naklonjenost? Mi bi prvi radi pridržali odgovorili na to vprašanje. Res je, da je tukajšnji italijanski tisk v anitni meri očiten neokusnih izpadov in žaljivih pripomb. Vendar je očitna težnja današnje italijanske krajevne politike, da nas izbrše tudi kot narodno manjšino. Dejali bodo morda, da mi nam ne izkoristimo vseh priznanj, nam pravice, da sami v mnogih primerih izbiramo za svoje otroke namesto slovenske — italijanske šole, da se naši ljudje v nerednih slučajih premikajo iz slovenske v italijansko etnično skupnost.

Ce pa podrobneje preiskujemo teke pojave, nam postaja očito, da ti pojavi niso sadovi neke nove preusmeritve, ki naj bi se bila porodila v naši sredini, pač pa nasprotno so ti pojavi produkt neuvrženosti in pritiska z italijanske nacionalistične strani. Je pač velika razlika, ali je oblast dobrohotna ali zlohotna. Gotove odločitve se v neklih primerih rešujejo — kljub težavam birokracije — v pospešnem tempu, v drugih primerih pa odločitve kar zamrejo. Ni treba, da trenutno navajamo konkretne slučaje. Vemo, da se nasproti našim ljudem v pogledu državljanstva in zaposlitvenih dovoljenj izvajajo občutni ukrepi, in da se naši ljudje ne morejo otresti občutka, da se ti ukrepi preprečujejo, če se premaknejo na drugo stran, to je, če zatajijo svoj jezik in svojo narodnost. Morda je vse to pretravanje, ali naši ljudje so prepričani, da je tako. Prav zato se skrbno čuvajo vsega, kar bi jim moglo prineseti neugodno odločitev oblasti, izgubo državljanstva ali službe. Od teh ljudi ni mogoče pričakovati, da bi sami se-

Po angloameriških razgovorih

Nova Bulganinova poslanica predsedniku Eisenhowerju znova dokazuje važnost washingtonskih razgovorov med angleškimi in ameriški državljani. Sovjetska nervoznost jasno kaže, da se v Moskvi dobro zavedajo daljnosežnosti teh razgovorov in so zato takoj podvzeli protiakcije. Pri obeh Bulganinovih poslanicah je značilno, da njun datum sovpada z začetkom in koncem washingtonskih razgovorov. S prvo so Sovjeti poskušali kaliti in motiti potek teh razgovorov, ko jim pa to ni uspelo, je Bulganin poslal drugo poslanico, za katero si je bil seveda na jasnem, da bo doživela isto usodo kot prva, upal pa je, da bo z njo vsaj zavlekel izvedbo v Washingtonu sprejetih sklepov. Kaj pa je bilo v Washingtonu vse dogovorjeno, da tako skrbi Moskvo?

Po razgovorih so v Washingtonu izdali uradno poročilo in washingtonsko deklaracijo, ki vsebuje odpooved uporabi sile in poudarja odločno hotenje, da se svobodni svet ubrani pred komunistično nevarnostjo. Izjava tudi pravi, da so bili milijoni raznih narodov, ver in tradicij nasilno vključeni v sovjetsko državo in da so se mnogi drugi narodi stvarno, če že ne tudi pravno, vključili v sovjetski blok. Sto milijonov ljudi iz desetih držav, ki so bile prej neodvisne, je prisiljenih da proti svoji volji dela za krepitve sovjetskega totalitarizma.

Uradno poročilo o razgovorih omenja štiri področja: Evropo, Nemčijo, Srednji vzhod in Azijo. V Evropi poudarja potrebo okrepitev atlantskega zavezništva kot nujen pogoj za skupno varnost. Atlantska pogodba ni le vojaška zveza, ampak jedro za rast širše politične in gospodarske vzajemnosti. Eisenhower in Eden izjavljata, da lahko v imenu vseh Nemcev govorijo le zahodnonemška vlada, in da je združitev Nemčije na podlagi svobodnih volitev pogoj za resničen in trajen mir. Glede Srednjega vzhoda je najvažnejše zatrjilo, da se bosta oboje vladi zavzeli za razširitev organa Združenih narodov, ki naj skrbi za mir med Izraelom in arabskimi državami. To pomeni delno uresničenje angleškega načrta za ustanovitev mednarodnih obojestranskih sil za obrambo mira, kar so Združene države nekoč odklanjale. Glede Azije omenja poročilo sporazum o splošnih ciljih, priznava pa, da se niso sporazumeli o skupni taktiki in politiki za doseg te ciljev. Skupen cilj je in ostane preprečitev komunističnega napadalnega

delovanja na Daljnem vzhodu. Angleska in ameriška politika se razlikujeta glede otokov Quemona in Matsua, glede sprejema rdečih Kitajcev v Združene narode in glede prepovedi trgovanja s Pekingom. Američani so se vedno proti sprejemu komunistične Kitajske med Združene narode in proti takojšnji izpraznitvi omenjenih dveh otokov.

To bi bile glavne točke, o katerih sta se Eisenhower in Eden sporazumela.

Washingtonska deklaracija je bila potrebna kljub novi sovjetski pomirjevalni taktiki, odnosno prav zaradi nje. Dve največji zahodni zaveznici sta z njo potrdili svojo solidarnost in poskrbeli, da preprečita sovjetske poskuse za izkoristitve nekaterih razlik, ki obstojajo med njima v taktiki, ne pa v njihovih njune politike. Izjava poudarja odločno protikomunistično in svobodoljubno stališče. Razne pozabljivce znova opozarja, da so dale zahodne države po vojni svobodo dvašestim narodom, Sovjeti so jo pa desetim državam vzeli.

Vse to seveda ne gre v račun Moskvi. Zato so njeni gospodari tako pohiteli z novo Bulganinovo poslanico, s ponovno ponudbo prijateljske pogodbe. Dogodki preteklosti so pa pokazali, da so podobne med svobodnimi državami in Sovjeti poveljni neizvedljive. Po Jaltu, Tehe-

ranu in Potsdamu so vendar Sovjeti, ani sami kar na lepem odpovedali na 50 let sklenjeni pogodbi s Francijo in Veliko Britanijo samo zaradi ratifikacije pariških dogovorov. Sovjeti seveda to dobro vedo in njihove ponudbe imajo druge namene. So del nove taktike uspevanja Zahoda in njegove budnosti pred komunistično nevarnostjo. Zato ponujajo zunaj zapeljive prijateljske pogodbe, v notranji politiki nekomunističnih držav pa pritiskajo za ustanovitev ljudskega fronta. Oboje je propaganda in del hladne vojne, s katero hočejo končno dokazati, da so Američani tisti, ki zavračajo mirovne ponudbe.

Rusi v Rimu

V sredo zvečer je dospela v Rim večja skupina ruskih izletnikov, ki so predtem že obiskali Benetke in so prisostvovali tudi olimpiadi v Cortini. Rusi vzbujajo s svojimi koži in kosmatimi pokrivali splošno pozornost. To so namreč prvi ruski izletniki, odkar vlada v Rusiji komunizem. V Rimu se bodo Rusi zadržali do jutri, na kar odpušajo na Dunaj.

Sovjetski obiski, ki jih seveda ne sestavljajo povprečni državljani, pač pa le najbolj zgrajeni komunisti, sovpadajo s splošno sovjetsko politiko koeksistence.

Segni in Martino v Bonnu

Smo pod vtisom obiska italijanskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra v Bonnu. Segni in Martino sta prinesla Nemčiji pozdrave in čustva vzajemnosti Italije, ki je vedno poudarjala, da za nemško združitev in evropsko združitev neobhodni pogoj za trajen mir v Evropi in po vsem svetu. Prijateljstvo med Italijo in Nemčijo ne kalijo nikakoli nesoglasja, stiki med obema državama se stalno krepijo. Obe državi sta članici Atlantske in Zahodnoevropske zveze, obe sodelujeta pri Evropski premogovni in jeklarski skupnosti, Organizaciji za evropsko gospodarsko sodelovanje in Evropskem svetu. Po zadnji vojni sta obe državi enako vneti pobornici združitve Evrope. Stoletni kulturni stiki so se v zadnjem času še okrepili.

Nad vse pomembni so pa gospodarski stiki. Zahodna Nemčija je lani izvozila v Italijo premoga in

drugačnega blaga v vrednosti 180 milijard lir, Italija pa v Nemčijo blaga, večinoma sedla in povrtine, v vrednosti 142 milijard. Primanjkljaj so večinoma krili nemški turisti z denarjem, ki so ga potrošili v Italiji. Nemčija namerava tudi sprejeti iz Italije večje število izseljencev in sezonskih delavcev. Poleg tega je Nemčija obljubila Italiji močno gospodarsko podporo, zlasti kar zadeva razvoj Juge.

Na združitev obeh Nemčij je gledala Italija vedno pozitivno. Med prvimi je priznala bonnsko vlado. Vedno se je zavzemala za popolno vključitev Nemčije v skupnost raznih svobodnih narodov in za odpravo slehernega zapostavljanja zaradi Hitlerjeve vojne pustolovščine.

Italijanska državna sta Bonnu zagotovila vso nadaljnjo italijansko podporo za nemško združitev. Sovjeti hočejo s svojim predlogom nevtalizirane združene Nemčije to preprečiti. V Zenevi so jasno povedali, da se v primeru združitve svobodna demokratična vlada Zahoda Nemčije ne bi smela razširiti na Vzhodno Nemčijo. Ne smelo bi torej biti svobodnih volitev po vsej Nemčiji, ki bi odprile sedanjo lutkovno vlado v Pankowu. Zahodni svet ne more sprejeti takih sovjetskih zahtev, ker bi sicer zanikali svoja politična in moralna načela. Nemčija pa bo nekoč le zedinjena, pravica in svoboda končno vedno zmaga. Pri iskanju sredstev za čimprejšnji rešitev v tem smislu sta italijanska državna zagotovila Bonn, da lahko računa na vso podporo Italije. Italija smatra, da je treba Nemčijo čim bolj vključiti v zahodno skupnost, pri tem pa delati za Združeno Evropo, ki je nam vsem edino pravo jamstvo za mir.

Iz za hula

Jugoslovanskega gospodarstva
ALI JUGOSLAVIJA PRILAGOJUJE SVOJO GOSPODARSKO POLITIKO SOVJETSKIM ALI ZAHOODNIM ZELJAM?

V zadnjih mesecih preteklega leta so Tito, Kardelj, Ranković in Vukmanović veliko govorili o tem, da zahaja jugoslovansko gospodarstvo v novo dobo. Posebnosti te dobe naj bi bile:

- 1) Investicije v težko industrijo bodo ustavili ali razširili na daljšo dobo;
- 2) Povečali in razširili bodo industrijo konumnih predmetov;
- 3) Podpirali bodo kolektivizacijo v kmetijstvu, tako finančno, kot tehnično.

V prvem trenutku se opazovalci niso znašli in niso vedeli, ali je prišlo do odločitve na pritisk Zahoda ali Moskve. Od jugoslovanskega gospodarskega strokovnjaka, ki se je ob koncu preteklega leta mudil na Zahodu, pa izvira povojnilo, ki daje največjetej odgovor na to vprašanje.

Razlaga je kratka. Po obisku Bulganina in Hruščeva v Beogradu in odhoda v Moskvo jugoslovanska gospodarska delegacija pod vodstvom Svetozarja Vukmanovića. Tam je sklenila s Sovjeti trgovinsko pe-

Hruščev po sledi Stalina

Vsaka diktatura teži z vso svojo silo v prvi vrsti za osebnim častihleplem in ideja ji služi le kot orodje in pripomoček pri komoljeanju naprej in odrivanju tekmecev nazaj. Vse zamisli, ki so se uresničile s pomočjo diktatur, temeljijo na teh načelih. Taki diktatorji so bili Mussolini, Hitler, Stalin in prav tako tudi diktatorji po milosti kremelskega vsakokratnega oblastnika med sovjetskimi kolonialnimi pripravicami na Poljskem, na Češkoslovaškem, v Bolgariji, Romuniji, Madžarski, v Vzhodni Nemčiji in Albaniji. Prav tako sta tudi Tito in Franco et Co.

Po Stalinovi smrti so bile oblasti kremelskih tekmecev še močno negotove. Malenkov je Stalina nasledil zato, ker je bil verjetno med vsemi še najmanj obdarjen z diktatorskim poželenjem in prav zato najmanj nevaren, da se zrine na vrh, oziroma najbolj prikladen za časa srdite tekme za najvišji vrhac. »Kolektivno vodstvo« je likvidiralo najnevarnejšega tekmeča, Berjo. Za nameček je odletelo še nekaj glav Berjeve klike. Ostalo je »kolektivno prepuščalo časa in razvoju dogodkov...«

Malenkovljeva doba »kolektivnega vodstva« pa se je kmalu zaključila. V tem razdobju so se kliske skupine posameznih oblastniških stremuhov že precej izkrista-

lizirale. Bulganin je splezal začel na vrh. T.a ga je zrinil Hruščev kot svoje lastno orodje. Hruščev je vodil Bulganina v Titovo Jugoslavijo in po Aziji ter s tem krepil svoje lastne vrste.

Po povratku po azijskih deželah je Hruščev prišel z generalno ofenzivo. Prve sunke pa je sprožil že pred meseci. Skoraj neopazeno pred svetovno javnostjo je Hruščev zamenjal partijske veličine v senci svojih številnih govorov in izjav, ki naj bi prikrije njegove notranje politične preukcije. Ko so bile partijske veličine, ki jih je postavljali Malenkov, postavljene na hladno, se je Hruščev lotil naslednjega izpodreževanja: odstranjevanja ministrskih predsednikov posameznih sovjetskih republik. To predvsem zato, da bi na ta način na partijskem kongresu 14. februarja imel za seboj krepko večino delegatov.

Trije ministrski predsedniki v tridesetih dneh

Tako so 24. januarja sporočili odstop ministrskega predsednika Ruske sovjetske republike, ki je najvažnejša republika Sovjetije, Aleksandra Pusanova. Za njegovega naslednika so postavili moskovskega župana Mihaela Jasnova, ki je od leta 1952 dalje polnopravni član Centralnega komiteja sovjetske komunistične partije in velja za dolgo roko Hruščeva v sovjetski notranji politiki. Pusanova so odložili na slepi tir predsednika Ruske sovjetske republike.

Istočasno je »Pravda« 24. januarja priobčila izredno oster napad na ministrskega predsednika Moldavske republike, Gerasima Rouda. »Pravda« je namreč voljkula vsakokratnega oblastniškega samozvoljenca, ki jo pridno izrablja, da oblaži nasprotnike in jim kaže zobe. Gerasim Roudo so dnevi šestili. »Pravda« očita Roudu in številnim članom njegove vlade med drugimi tudi vsako pomanjkanje čuta odgovornosti in anajvejših nerednosti. Samo štiri dni pred tem so objavili, da so odstranili ministrskega predsednika Litovske sovjetske republike, Mihislovasa Gedvilasa, ki je bil na tem mestu polnih šestnaest let. Zamenjali so ga s tajnikom CK litovske komunistične partije, Motėjusom Sumauskasom, ki je vdan pristaja Hruščeva.

Ob koncu decembra so pognali ministrskega predsednika Sovjetske republike Uzbekistan, Muhtidinova. V tridesetih dneh so tako izgubili trije ministrski predsedniki, četrti ministrski predsednik Moldavske republike pa je tudi že na črnem seznamu.

Koncem prejšnjega meseca se je končno Hruščev iznebil tudi generalnega polkovnika Sergija N. Kruglova, ki so ga po usmrtni Berje avgusta 1953 postavili za notranjega ministra in poglavarja tajne policije. Tudi ta se je ovekovčil s številnimi likvidacijami in umori. Na to malo zavidno mesto, ki načeloma konča z nasilno smrtjo tudi samega ubijalca, so postavili Hruščevega prijatelja N. P. Dudorova.

Politični opazovalci v Moskvi so prepričani, da ne more biti nobenega dvoma, da so vse te spremembe Hruščevovo maslo za okrepitev njegove osebne oblasti. Tudi zdaj ni dve Bulganinovi ponudbi predsedniku Eisenhowerju smatrano za Hruščev maneuver, ki naj mu zjamči na partijskem kongresu nekaj učinkovite propagandne municije. Hruščev je že na poti, ki si jo je izbral Stalin po Leninovi smrti. Njegovi pohlepi po samoderžavi v Sovjetiji dozorevajo iz dneva v dan. Pravijo pa, da za kulismi tekmovalnja še niso zaključena in da čez štiri dni Hruščev še ne bo na konju absolutističnega vladanja.

Guy Mollet v Škripcih

Novi francoski ministrski predsednik je že nekaj dni v Alžiru, kamor se je napotil, da najde za Francijo sredstva in pota za končno ureditev ne samo alžirskega vprašanja, pač pa sploh vprašanja Francoske severne Afrike. Glavno vprašanje gre za tem, da Francija zjamči 8 milijonov Alžircem politično in socialno enakopravnosti, obenem pa, da zjamči dvem milijonom Francozom obrambo njihovih koristi.

Te usmerjenosti novega predsednika vlade pa so alžirski Francozi sprejeli z demonstracijami in grožnjami. Prav zaradi tega nerazpoloženja je ostropl minister rezident general Catroux, ki je zvesto sledil novemu prizadevanju predsednika vlade. Napetosti v Alžiriji in tudi v Parizu resno ogrožajo novo vladno, posebno še zato, ker tako skrajna desnica in skrajna levica pridno izkoriščata zadrege nove vlade.

VESTI z GORIŠKEGA

TEŽAVE BREZPOSELNIH v južni Italiji in v Siciliji

Posledice brezposelnosti se v južnih krajih drže in na Siciliji vedno bolj ostrijo. Pred nekaj tedni je v Venosi prišlo do spopada med brezposelnimi in policijo. Na tleh je en brezposelni delavec oblegal urtev. Uvedel so preiskavo, ki no danes ni še ugotovila kdo je umoril. Samo vatiškansko glasilo »Osservatore Romano« je v zvezi s tem dogodkom izrazilo mnenje, da bi morali biti v preiskovalno komisijo sprejeti tudi sindikalni zastopniki, ki so pri stvari vsaj neposredno prizadeti, pa tudi zaradi večje nepristranosti pri ugotavljanju resnice in zasledovanju krivcev. Levičarski tisk je željo vatiškanskega glasila seveda takoj izrazil in zahteval od ministra, naj preiskovalni komisiji takoj dodeli tudi sindikalne zastopnike, to je zastopnike delavcev.

Notranji minister pa je odgovoril, da ne more kaj takega storiti, ker bi na tak način neposredno priznal nepristranost in nezmožnost policije, ki je v službi vseh državljanov in mora to svojo službo izvršiti pravično in nepristransko.

Tako je tudi samo vatiškansko glasilo prejelo enkrat ministrov puki. Državne in policijske posle vo di stroga pravičnost in nepristranost, ne pa čustvovanje pod vtisom dogodkov.

Mučen vtis umora v Venosi se še ni poleg, ko je iz Sicilije udarila vest, da so v kraju Partinico prijeli tržaškega človekoljubneža in pisatelja Danila Dolcija in ga za priči, ker si je dovolil voditi skupno brezposelnih na »nedovoljene delce«. Z njim so zaprli še šest njegovih spremljevalcev.

V Partinico vlada namreč beda v pravem pomenu besede, in Tržačan Danilo Dolci, ki baje potuje po državi in se zanima za gospodarski in splošni položaj ljudstva, je nad tako revnično naravnost obarmel. Slapaj z nekaj visokošolci, ki jim je težka usoda obuboženih delavcev in njihovih sestradanih družin pri srcu, je sklical skupaj domače brezposelne delavce in jih, oborožene z lopatami in krampi, peljal na delo popravljati neko pot ali nekaj podobnega. Namen je bil namreč le demonstrativnega značaja in je hotel pokazati, da dela ne manjka, če se ga le oblast hoče lotiti in s tem nuditi delavcem zasluge. Prihitala pa je policija, ki je delavce in voditelje razgnala, glavnega vodjo, Danila Dolcija, pa zaprla in ogradila sodišču, da je vodil brezposelne na »nedovoljene delce«.

Dogodek je mučno odjeknil po vsej državi in pojavil se je protestni glas zoper aretacijo Danila Dolcija, idealnega moža, ki si je težki položaj brezposelnega delavstva in njegovih sestradanih družin vzel k srcu in mu na svojstven način skušal pomagati, ne da bi komur koli in kakor koli škodoval.

Pri tem nastane vprašanje: Ali

GOSPODARSTVO

NA NJIVI

Potroši apneni nitrat ali pa čliski soliter po pšenici, kar je posebno važno zaradi mrazlega in ledenega vremena. Zadostuje 10 kg na 000 metrov površine.

V VINOGRADU

Ce vreme ni ledeno, je sedaj že primeren čas za obrezovanje trti.

Kar se trtnih kolov tiče, jih moramo v petdsetni modri galici brez apna skozi teden dni ali pa v suhe namazimo s Karbolinjem. Iznosno s tekočim katrogramom, in sicer do 80 cm visoko.

Namesto vsega tega pa kole lahko tudi odgemo. Pred vsakim takim delom moramo kole olupiti!

V KLETI

Kdor vina ni še pretočil, naj to stori takoj. Komur se pretočeno vino ni še čistilo, naj mu doda pol čajne žličke Enosoline na hl.

V SADOVNJAKU

Tudi sadno dreve je lahko obrezujemo, seveda če vreme ni ledeno! Mlado, eden do treh let staro dreve, ne smemo preveč obrezovati, ker ga s tem utegnemo oslbiti.

NA VRTU

Prekopljimo gredice in pognojimo jih. Proti raznim vrtnim škodljivcem zakopljimo živo apno v prahu, in sicer po 10 do 15 kg na 100 metrov površine. Za uničevanje škodljivcev je zelo dober tudi apneni dušik, ki hkrati služi tudi kot gnojilo.

V obeh slučajih ne smemo po takem prekopanju zemlje vsaj za štiri tedne časa ničesar sejati, ker nam apno odnosno apneni dušik sčeta zamorita.

se človekoljubneži, recimo tudi verni in krščansko vzgojeni ljudje, iz socialnega nagiba ne smejo postavljati za pravice sestradanih državljanov? Danilo Dolci ni šuntal delavcev k uporabi, ni jih pozival k nasilju in neredu. Mirno so obuboženi delavci šli na delo in ga vršili! Nered je napravila policija, ki bi lahko bila drugače nastopila. Bolj taktično, bolj uvidno, bolj človečansko, saj ni res, da se zakoni ne dajo tolmčiti tudi iz socialne struni!

Tudi proti županu iz Florencia, La Pira, se čisto pojavljajo nepopolni glasovi samo zato, ker ima krščansko vzgojo in jo stavlja v človečansko prakso. Hiše in splošne prostore javne lastnine je že večkrat zaplenil in v nje nastanil družine brez stanovanja, brez strehe. Te dni pa je sodišče neke take njegove zaplembe razveljavilo samo zato, ker ne bi bile v skladu z zakonom, čeravno vsa javnost ve, da so bile pa socialno in človečansko pravične.

Zakaj naj bi nekatere državne stavbe stale prazne ali pa tudi služile malenkostni stvari, ko je toli-

ko družin brez strehe? Saj so tudi te družine članice državne skupnosti in celo najbolj potrebne pomoči in usmiljenja!

Sploh se v notranjosti države pojavljajo težki dogodki zaradi velike brezposelnosti in bede. Brezposelnosti so ta teden vdrl v sedež županstva v občini Andria, ker nekateri izmed njih niso prišli na vrsto za prejem podpore. Nastopila je policija in pri dogodku je bilo deset ranjenih, ker se je del stopnic podrl.

Primeri človekoljubnih in razglednih ter socialno čutečih mož kot sta prav župan La Pira in pisatelj Danilo Dolci, bi oblastva morala še pohvaliti in jim iti na roko njihovo delovanje pa vskladiti z moderno zakonodajo, ki naj ustrezaja slučajem nujnosti!

Več poguma za obnovo občinskih svetov

Prihodno spomlad se bodo vršile nove občinske volitve v Doberdovo, Sovodnjah in Steverjanu. V Gorici pa prihodno jesen.

Naši ljudje omenjenih prvih treh

občin niso nič kaj navdušeni za prihodnje volitve in tarnajo, da je z upravljanjem občine preveč skrbi in seveda premalo dohodkov in preveč stroškov. Upravičeno se ljudje pritožujejo, da gre največ stroškov za uradništvo, ki ga je odveč in nimajo vsi kaj delati ves dan!

V resnici je ta zadnja pritožba na mestu, saj izda vsaka taka mala občina po dva milijona lir in tudi več za uradnike, medtem ko so dohodki preveč nizki.

Vlada bi se morala odločiti za znižanje števila občinskih uradnikov, saj jih je v malih občinah res preveč.

Kljub temu menimo, da je malodušje sprito novih volitev neumestno, ker se mora vsak občan čuti ponosnega in veselega, da lahko izkaže svoje zmoglosti in koristi javnosti in da se lahko svobodno prijavni upravi udeležuje.

Ce tega ne bi bilo, ali več ne bo, nam bo prefektura nameščala apdestatek, ki smo jih za časa fašizma že bridko preizkusili in katere bomo morali plečevati v sila višjem znesku kot pa prosto izvoljene župane.

Svobodno, tiranov prosto življenje moramo vsi podpirati in se za skupni blagor kolikor mogoče tudi žrtvovati!

Pokažimo, da imamo tudi Slovenci županovanja in sploh občinskega upravljanja zmogljive moči! Zato proč z malodušjem in korajžno pa veselo na priprave za volitve!

Uspela pustna prireditev

DOBERDOB

V nedeljo popoldne se je torej vršila v Doberdovo napovedana pustna prireditev Kmetijske delavske zveze. Na odru je najprej nastopil tretji tržaški »Metuljček« ki ga je s harmoniko spremljal priznani umetnik g. Marij Sancer. Tretji mladih, izkušenih moči je zapel štiri narodne in žel priznanje poslušalcev z odkritimi aplavzi.

Sledila je šaloigra »Lazi-zdravnica« v dveh dejanjih, ki so jo prav dobro podali domači igralci in seveda želi burno priznanje poslušalcev, ki so se tako naužili veselja in dobrega smeja.

Po prvem dejanju je zopet nastopil tretji »Metuljček« z g. Sancerom in zopet navdušil občinstvo.

V drugem dejanju šaloigre, kjer se je prikaz razvozlat, so igralci pokazali še večje obvladovanje igre na odru in spretno izvajali vsak svojo vlogo ter pokazali, da so se je dobro naučili tako v besedilu, kakor v kretnah.

Šaloigra je bila za pustno prireditev dobro izbrana, ker se v tem času ljudje radi veselijo in smejejo.

Prireditve je seveda zahtevala precej truda in vodstvo Kmetijske delavske zveze ima zdaj po tem delu eno izkušnjo več. Zlasti mlad Marjan Zubič bi znal povedati, koliko truda tako delo zahteva!

Posebna zahvala za vaje pa gre g. prof. Slavkoti Bratini iz Gorice, ki je v hudem mrazu hodil zvečer iz Gorice v Doberdob vaditi igralce in se okoli polnoči vračal domov ter domačemu župniku č. g. Breclju, ki je med tednom tudi pomagal pri učenju za nastop.

Kar se udeležbe tiče, moremo reči, da je bila zadovoljiva, čeravno bi bili morda fantje za tako priliko lahko pustili televizijo in raje prišli poslušat kulturno prireditev! Vsem, ki so za uspeh igre kakor koli pripomogli, se vodstvo Kmetijske delavske zveze zahvaljuje!

Glas ljudstva

Zivimo v težkih časih, in tisk in radio nam prinašata vedno hušje novice iz raznih krajev Republike. Brezposelnost, beda, upori, spopadi med demonstranti in policijo, človeške žrtve, stavke državnih uslužbencev in težave z državnim bilanco.

Uvodniki nekaterih velikih dnevnikov očitajo in opominjajo na resnost položaja, na nedostanke nekaterih zakonov, na nezadostno socialno skrbstvo. Kličejo k treznosti in k uvidenosti ter izvrševanju državljanških dolžnosti od strani vseh, zlasti s strani premožnih in vladajočih.

Ce pa pomislimo, da je za gorško pustno maskarado šlo tako rekoč v nič ali pa samo tudi v smeh nekaj milijonov lir, medtem ko so v južnih krajih države mase brezposelnih brez kruha, brez obleke in brez obutve, se začudeni vprašamo: kje pa je doma čut solidarnosti z lastnimi sodržavljani; kje je človečanska ljubezen do trpečih in stradalajočih? Ali ne bi našli morda drugi način pustne zabave in potrošni denar raje razdelili revnim doma, ali pa ga poslali v drugo državo?

IZ SLOVENIJE

PRIMANJKLJAJ MLEKARNE

Mestna mlekarina v Zagrebu ima letno okrog 65 milijonov din primanjkljaja. To pa v glavnem zato, ker izdatki za toliko presegajo dohodke. Glavni izdatki so prevozniki stroški.

Cudno, da oblast še nadalje podpira to podjetje, ki stalno posluje z izgubo, dočim druge privatne mlekarne, ki prodajajo mleko po isti ceni, nimajo takih izgub, oziroma so aktivne.

IZSELJENCI NA OBISKU

Po podatkih Slovenske izseljeniške matice je letos obiskalo svojo domovino skupno 1437 jugoslovanskih izseljencev. Iz Amerike jih je prišlo 490, ostali pa iz Zahodne Evrope. To število se bo znatno povečalo, ko se bodo lahko vračali na obisk v svojo domovino tudi vsi tisti izseljenci, begunci, ki so med njimi po zadnji svetovni vojni zapustili Jugoslavijo.

NEUMNO GOSPODARJENJE

Vsako toliko časa zagodejo Titovi gospodarski strokovnjaki kako posebno. S svojimi uspehi so lahko res ponosni! Uvoz pšenice, katero je predvojna Jugoslavija izvažala, je že nekaj »normalnega«, vsakdanjega, kar se je vsaj do sedaj kaj imenitno opravičevalo enkrat s sušo, drugič z povodnjimi, potem pa še s prehudo zimo in podobnim.

Sedaj se pripravljajo pa na uvoz konoplje, in sicer svoje lastne, jugoslovanske konoplje, katero že

vedno izvažajo. Ker je na svetovnem tržišču precejšnje zanimanje in povpraševanje po jugoslovanskih konoplji, so jugoslovanski izvozniki sklenili toliko pogodb s tujino, da ni ostalo za domače tovarne nič več konoplje. Tako so nekatere prisiljene odpustiti delavce in prenehati s predelavo ali pa iti v tujino kupovat jugoslovansko konopljo, za kar pa ni deviz. Ne samo to. Tovarne »Motovoz in platnos« Grosuplju, ki je izvažala svoje izdelke v tujino, za kar je prejela dvakratno ceno, kot bi prejela za surovo konopljo, je morala prav zaradi pomanjkanja surovin odpovedati dragocena naročila iz tujine!

Res umno, socialistično gospodarjenje!

CUDNE CENE

Umetna gnojila stanejo na jugoslovanskem trgu okrog 30 din kg. Zadržuje pa in podjetja, ki odkupujejo kmečke pridelke, nudijo tistim kmetom, ki se obvežejo, da jim bodo prodali pridelek žita, ta gnojila po smešno nizki ceni — 6 din za kg.

ge kraje, kjer pusta ne poznajo in so lačni kruha, ne željni pustnih sem?

Na drugi strani pa beležimo navico, da bo gorško županstvo gradilo v Ločniku novo hiralnico, ki bo stala tri sto milijonov lir in go-stovala do največ tri sto starih občanov. To pomeni, da pride po en milijon lir stavbe na vsako glavo!

Res, tudi onemogli starci in starke imajo pravico do pomoči, čustvenjenja in skrbi od strani soobčanov. Izgleda pa, da bi v tem težkem položaju, v katerem se široke plasti ljudstva danes nahajajo, ne kazalo graditi ravno novo tri sto milijonov hiralnico, ko bi našli lahko drugo izhodišče, če je stavba v ulici Balamonti nezadostna. Saj je v Gorici tudi nekaj takih stavb, ki bi jih lahko z manjšim stroškom preuredili za hiralnico! Precej milijonov bi s tem prihranili in jih porabili za nujnejše potrebe. Saj jih končno le država prispeva, državi pa jih dajejo davkoplačevalci. Država pa bi lahko izdatnejše pomagala tudi podeželskim občinam in ne samo mestnim!

Pravijo tudi, da potroši gorška občina okoli deset milijonov lir ali več samo za načrtovanje raznih del. Tudi to je preveč, in gorški inženirji se pritožujejo tudi zato, ker gre skoro vse ta denar izven občine, tujim, ne goriskim inženirjem!

Moderne šole so res na mestu in v gotovem oziru potrebne. Ne re-tudi ravno tako nujne, da je treba zanje potrošiti velikanske vsote denarja, ko nimajo v drugih krajih države niti navadnih higiensko vzgojno primernih prostorov, učenci pa so tudi pozimi bos!

Za olimpijske igre v Cortini, ki so trajale dva tedna, so na napravah potrošili tri milijarde in štiri sto milijonov lir. Nekateri trdijo, da so potrošili kar šest milijard lir!

Trdijo tudi, da je le ena milijarda lir od teh naprav izgubljena, ker tiste naprave ne bodo nikoli več in nobenemu več služile. Ostale naprave pa, ki so stale dve milijardi in štiri sto milijonov lir, da bodo deloma lahko služile ob priliki drugih športnih tekem!

Zahteve športnega tekmovanja pa državi in nacionalni prestiz se tudi tu na mestu. Gre le za prednost pred to in ono tujino: »Ni ima prednost socialno vprašanje ali pa udeleževanje na mednarodnem tekmovanju?

»Ali je zadostiti prej sestradane-mu ljudstvu ali pa športnemu u-gledu?

Odgovor je jase: Lačne nasititi, žejne napojiti, nage obleči!...

ŠPORTNI DROBIŽ

V nedeljo so se končale sedme zimске olimpijske igre. Večina je bila navdušena nad organizacijo, ki je bila brez primere v dosedanjih olimpiadah. V domačem in tujem tisku pa je bilo tudi nekaj zabavljanja zaradi velikega razkošja. Znani športni list iz Milana je priobčil izjavo ameriškega športnega strokovnjaka med obiskom naprav v Cortini: »To, kar so Italijani naredili za olimpijske igre, je naravno prekrasno. Na žalost mi Američani nimamo dovolj denarja, da bi se lahko postavili s čem podobnim.« Pariški »l'Equipe« pa piše o nekem norveškem funkcionarju, ki je ostal tako presenečen nad lepoto olimpijskega stadiona, salonov v kristalu, premožnih stopnic in drugega, da je vsak večer prišel na hokejske tekme v smokingu. Seveda je ironija na tri milijarde, ki jih je dala nogometna stava (Totocalci) v olimpijski sklad, precej demagoška zadeva; bo pa vedno našla množice, ki ji bodo ploskali. Ista množica je ploskala tudi v trenutku, ko so Italiji dodelili sedme zimске igre. Tedaj je bil pravi čas za pritoževanje, ker se je vedelo, da te stane. Ce pa nekdo je sprejme olimpiado, jo mora tudi speljati na najboljši mogoč način. To je Italija napravila! Drugo vprašanje pa je, katera država si lahko privoščiti razkošje, da naloži visoke vsote v materialni kapital, ki neposredno ne prinaša otipljive koristi.

Avstrijci so že v preteklih prvenstvih in olimpiadah osvajali prva mesta. A po največjih zmagah so se njihovi smučarji navedno odse-lili v Združene države. Tam so kot trenerji dobro novčili svojo svežo slavo in si zagotovili osnove za mlino življenje. Da se to ne bi ponovilo, je občina iz Kuetzbahe podarila Sailerju zemljišče.

DOBRO, BLAGO
NAINIŽJE CENE
ANTON PODGORNIK
GORICA - Trg. De Amicis 12, na Kornu - Tel. 3009

Ali bo Severni tečaj ozelenel?

Zmaga nad atomom in nad silami, ki dremlejo v njem, nudi človeštvu čedalje obširnejše možnosti. Na postavi naš planet pod popolno nadzorstvo človeka. Pri tem gre v prvi vrsti za pridobitev novih življenjskih prostorov za človeštvo, ki se približuje številki 2 in pol milijard ljudi na svetu.

Na severnih obalah Evrope, Azije in Severne Amerike se razprostirajo ledena, nerodovna puščava, ki bi jih morali samo primerno opodkriti, pa bi se spremenile v rodovitno zemljo. V Philadelphiji seveda prav ta teden konferenca zainteresiranih dežel. Na razpravi bodo poskušali strokovnjaki preučiti vse možnosti, ki bi omogočile staliti ogromne sklade severnega ledu.

Tam, kjer se danes na obeh zemeljskih tečajih kopičijo ledeniki in pošiljajo v svetovna morja orjaške ledene gore, je bila nekdoč sončna in zelena dežela. To zatrjujejo danes geografi in geologi, ki so ugotovili, da zemeljska os stalno menja svojo lego. Tako n. pr. zatrjujejo, da je Severni tečaj ležal nekdanj na današnjem sončnem kavajskem otočju. Človeštvo pa seveda mima časa, da bi milijone let čakalo na nov premik zemeljske osi. Tak premik bi tudi malo koristil, ker bi pač druga področja zaležali v ledeni in sneg. Ključ po novem življenjskem prostoru je postal nujen za vse človeštvo.

Puščave v območjih zemeljskega vnika nameravajo ljudje oskrbeti z vodo in tako ustvariti življenjske pogoje tudi na teh ogromnih predelih. Pogled človeka - pionirja se obrača na druga področja, na dežele ob tečajih, kjer divjajo silni ledeni viharji in silijo tamkajšnji naravo v večno spanje. Kdo se razmišlja o tem, da bi tudi dežele: Islandija, Irsko, Britanijo, Severno Norveško, Švedsko in Finsko se danes spale v popolni neplodovitosti, če bi jih ne ogreval tajinstveni tok, ki prihaja iz Karibskega morja, tam od sončne Floride, in prikaša s seboj, sledeč skrivnostnim tokovnim zakonom, toplo vodo. Klimatični učinki toplega zalivskega toka in nad njim plihajoči zračni vetrovi šele ustvarjajo Severno Evropo tako, kakršna je.

Razmišljanja o zalivskem toku ne dajejo miru znanstvenikom. Toplo vodovje, ki bi oblikovalo severne otok Azije, Evrope in Severne Amerike, bi prelomilo večni led, segrelo ledene vetrove in popolnoma spremenilo podnebje teh predelov.

Doslej je človek o vseh teh orjaških spremembah lahko samo sanjal. Nikoli pa ni mogel slutiti, da se njegove sanje o staljenju večnega ledu mogle tudi uresničiti. Naravne sile so ledovca na tečajih ustvarile, in samo te sile bi ga zaležale tudi odpraviti. Sile energije, ki so jih sprostili atomi, so naravne sile.

Iz sanj so se porodili prijemljivi načrti, s katerimi se ukvarjajo inženirji najbogatejših in najmočnejših dežel.

Z elektronskimi računalnimi stroji so reševali oblike, ki so pred to našejdo izgledali prav tako orjaški in fantastični kakor so dela, katerim so ti obratci namenjeni. Končno je iz teh zaupnih načrtov, ki bodo svetovno priložnost, začel nekaj mesecev, prišlo na dan, kako mislijo ukrotiti severnotečajni svet s pomočjo umetnega zalivskega toka, da bi na ta način erktične dežele spremenili v plodovito zemljo s milim podnebjem.

V Beringovi ožini, ki loči Azijo od Amerike, nameravajo zgraditi orjaško pregrado. S pomočjo de-

atih atomskih naprav na obeh straneh Beringove ožine in štirih atomskih naprav na sami pregradi bodo pogrnili v obrot orjaško sesalno napravo, ki bo črpala vodo po 520 o gramnih cevah, od katerih bo vsaka čep imela premer 48 metrov.

S to orjaško črpalko bi toplo vodo črpali v Tihem oceanu in jo potiskali v Severno polarno morje. Pri dovažanju vode skozi cevi, bi morsko vodo še umetno segrevali. Tako bi nastal umetni zalivski tok, ki bi ogreval ledeni ocean.

Po zakonih geografije in atmosferečnih posledic bi se v nekaj letih izvršila popolna preobrazba severnoazijskih, severnoevropskih in severnoameriških področij, ki mejijo na arktično vodovje.

Kriza italijanskega filma

V znani italijanski filmski reviji je bil pred kratkim objavljen članek, ki stvarno in nazorno prikazuje gospodarski in moralni položaj sodobne italijanske filmske produkcije. Ne zanimajo nas toliko kritične ugotovitve žalostnega gospodarskega stanja raznih filmskih družin, ki delajo z očitno izgubo — saj je le par navedenih italijanskih filmov, ki so krili proizvodne stroške, o grobna večina pa še ni kasirala toliko, kot so znašali izdatki za ostvaritev filma!

Zanimajo nas predvsem ugotovitve moralnega in vzgojnega značaja. Članek brez obzira, odkrito priznava poraz sodobnega italijanskega filma z moralnega in umetniškega vidika. Vsaka sled umetnosti se je sramežljivo skrila pred bujno rastjo razgaljenih prs mlajših zvezd italijanskega filma, ki so se trenutno ali za dalj časa pojavile na filmskem platnu, kamor so se povzpelle iz neznane preteklosti — morda polne duševne in telesne bede — zgolj po zaslugi bujno rastočih prs in več ali manj zapeljivih nog. To naj bi bilo merilo sodobnih in bodočih zvezd. Sistem, ki zelo sili sistem, katerega uporabljajo pri izbiri - selekciji krv mlekari.

Stvar je prišla že tako daleč, da se zgrajajo celo mošeje in fantije, ki niso kakšni tretierečni, saj cerkve znotraj le redkokdaj vidijo, a imajo v sebi še toliko naravne mora-

ne sile, da jim taka širokogrudna umetnost obreča želodec.

In to se, na žalost, dogaja v katoliški državi in pod vlado, ki se pohaja s svojimi krščanstvom. In naga človeka, ki bi si upal javno ozgostiti te pohujševalce...

Snemanje in predvajanje tako o studnih filmov je končno zelo žalostno spricevalo za javnost, ki se pase in naslaja v takem blatu. Režiserja in filmske producente ženi v tako umetnost v glavnem dobiček, ker pač dobro poznajo maso filmskih obiskovalcev, ki se, če treba, prikrija pri hrani in obleki, a ne zamudi nobene prilike, da usteži svojo pohotnost tudi z umetnostjo.

In v takem splozskem ambientu, ki navaja v prostitucijo in v splošno moralno propast, raste sodobna mladina, zlasti srednješolci. Uspehi in posledice tega ambientsa so na dnevnem redu: očitno zanemarjanje šolskih dolžnosti in nujne posledice pri ocenjevanju, ki se tolikokrat zaključijo s strelji in v zaprtih; ljubimkanje, ki ni niti v daljnem sorodstvu z nedolžno petoško ljubenzijo, ki je prepleta la idealni ljubezni sentimentalna sr-

bodi, ki pri vas očitno sploh ne obstoja.

Obe združeni nujno pozivata oblasti vzhodnonemške demokratije republike, da ta ukrep, ki je v posameh človeških pravicah preključje in obsodbe razveljavijo.

Taka je torej resnična svoboda in take sorte je aljdska demokracija v vzhodnonemški kremeljski koloniji. Poklicni zaslužniki stavek pri »Delux seveda o vsem tem previdno molčijo. Kar Grotewohl stori, vse prav stori! Plačana morala ne more biti drugačna.

Vzori „ljudske demokracije“

Visokošolci vseučilišča v Bernu in Freiburgu so poslali vzhodnonemškemu predsedniku Grotewohl u neslednji protest:

Združeni delegatov visokošolcev vseučilišča v Bernu in konvent delegatov Academia friburgensis sta z velikim ogorčenjem zvedeli, da je sodna oblast obsodila skupino pet visokošolcev vseučilišča Greifswald (v Vzh. Nemčiji) na zaporne kazni do deset let samo zato, ker z stavekarskih nagibov niso obiskovali predavanj. Tako brezobzirno postopanje proti golemu poizkusu izražanja lastnega mnenja predstavljaja dejanje najbolj surove samovoljnosti, ki nima nobenega odnosa več do pravičnosti in pravnega reda in ki mora samo v študentskih izjavah groziti. Tak akt predstavlja v ostalem najbolj brutalno kršitev naj-snovnejših pravic svobode, da pri tem ne govorimo o akademski svo-

vali in naplesali do zgodnjih jutranjih ur naslednjega dne.

Mimo dejstva, da smo v tako prijetnem okolju praznovati letošnjega mrazlega Pusta, nam je v zadostje, da smo spet imeli priliko pokazati, kako znamo biti na mestu tako pri višjih ali preprostejših zapovedih, kot v elegantnem salonu. Zlasti v Trstu je to važno.

Kot smo že večkrat poudarili, to ni eden tistih plesov, ki bi bil a memu sebi cilj. Njegovo poslanstvo je predvsem dobrodelnost. Takoj a tem pa pride še drugo poslanstvo: slovensko družabno izživljanje v našem mestu. V našem mestu je na vseh področjih globoka razdeljenost duhov in mislilnih. Če vsaj u in tam uspe, da se slovenski ljudje spet srečajo med seboj — pa čeprav samo na kakšni zabavni prireditvi — je to že nekaj vredno.

Ko Slovenskemu dobrodelnemu društvu na tem mestu čestitamo k uspehu, ki je bil nad vsakim pričakovanjem, izražamo javno željo vseh, naj s takimi prireditvami nadaljuje v korist njegovemu človekoljubnemu poslanstvu in v razvedrilo nas vseh.

Tajništvo SDD

POD ČRTO

VOLILO

Gospod Rigolot je svoje truplo zapustil anatomiji, svoje srce balestikom komične opere in svoje močnike nekemu politiku. Umrli je ob prisotnosti na pol izpraznjene steklenice šampanjca in iz pepelnika se je še dvigal dim prizgane cigarete, ko so ga našli. Znan Cicero, ki je hotel pospraviti mizo, je počakal, da je cigara dogorela do konca. Prosim se je še prepričal, da se njegov gospod ne more zvrtni niti naprej, niti na stran iz globokega naslonjaka, in po konicah čevljev odšel k vratom, da bi o dogodku obvestil preostale zalujoče in kuharico Simonu.

Sina je našel v kleti. Odvedel jo bilo vsako podrobnejše opisovanje mlajšega Rigolota. O takih izgubljjenih sinovih nas seznanja krščanski leposlovje od Lukaša do Goethea, pogansko pa od Cezarjevih prijateljev od Sartrea v vseh najnovejših podrobnostih. Roger Richard Rigolot se je držal vseh vzorov, ki so mu bili pristopni. V tranku ko mu očetova nakazila niso zadostovala, se je lotil ponarejevalstva. Ko je sluga dospel v klet, je R. R. Rigolot potegnil novo etiketo starega tiskarskega stroja. »Pre-

več kričeče barve,« je zamrmral Znan Cicero. »Poleg tega je letnice 1599 neuporabna. Steklenice so pri čel polniti šele l. 1670, predtem trčel šampanjca sploh niso poznali.« Ponarejevalec je zmečkal papir in ga vtaknil v žep. Sluga je še dodal: »V ostalem pa vam v bodoče ne bo treba spreminjati novega šampanjca v starega. Sedaj razpolagate z vsem premoženjem.«

To pa ni bila popolna resnica. Poleg v uvodu povedanih delov lastnega trupla je zadnja volja gospoda Rigolota vsebovala tri poglavja, ki so urejevala dediščino. H. H. je dobil učni zavod za gastronomijo, obvezati pa se je moral, da jo v najboljšem stanju prepusti R. R. Rigolotu do smrti in brez namerenja. Znan Cicero in kuharica Simon sta prejela zneske, ki so zadostovali vsakemu za petinpetdeset letnih plač. Ker je Znan Cicero imel že pol stoletja za seboj in je bila Simon še starejša, sta se oba brez ugovaranja zadovoljila z voljo, da bosta R. R. Rigolota brezplačno oskrbovala in ga ne bosta v nobenem slučaju zapustila. Večji znesek je prejela tudi odvetniška pisarna Durand et Durant za bodoče pravne pomoči R. R. Rigolotu kadarkoli bi ta prišel v nasprotje s kazenskim zakonom. V vsemu je R. R. Rigolot prejel nekaj več ka-

kor nujni delež in še opozorilno pismo očeta povrh.

Pismo je glasilo: »Moj sin! Kot neprekrsljivi zanikrež drviš svojemu koncu nasproti. Obširna trehna nad glavo, skrbna služničad in odvetniška pisarna, ki stalno razpolaga z uglednimi razbremenilnimi pričami; vse to Ti je na razpolago. Denarja si prejel celo nekaj več, kakor pa bi Ti ga šlo po nujnem deležu. Morda boš potreboval štiri ali pet let, da se ga znebiš po barh in nočnih lokalih. V šestem letu boš nekaj lahkovernih ljudi usteleparil. Pri tem bo pisarna Durand et Durant najhujše morda prepredila. V sedmem letu se boš lotil ponarejevanja menic. Tu pa Ti tudi pisarna ne bo našla zdravila. Ko se bo to zgodilo, pojdi v klet, stopi na sod v desnem zadnjem kotu in potipaj po zidu. Dotaknil se boš žebelja. Tega sem zabil v steno kot zadnje dokazilo očetovske skrbni in dolžnosti nasproti Tebi. Obesi se na žebelj predno potrka policija na vrata moje hiše. Na stopnišču naj bo na straži Znan Cicero, da te policija ne bo nadlegovala.«

Kakor je bilo pričakovano je prešlo šest let, da so stvari došle tako daleč. Z neizprosno doslednostjo je pri sodni obravnavi odvetniška pisarna Durand et Durant ostala brez moči. Istčasno s črno kavo je

ca mladih študentov; gnili značaji brez idealov in brez najmanjše volje do dela in uspehov. Skratka, mladina, ki umira in hira še predno je s polnimi pljučima zajela zrak življenja.

In to so šele prvi sadovi tega strupenega ozračja!

Elizabeta II. v Afriki

Črna Afrika pozdravlja v teh dneh svojo belo kraljico Elizabeto II. Britanska politika se trudi, da v svojih prekomorskih posestih ne dopušča do veljave propagandnim tiradom o kolonializmu Hruščevu, Bulganinu et Co. Prav v Nigeriji, kjer je sedaj britanska kraljica na obisku, dokazujejo »kolonialni imperalisti« prav isto evolucijo, ki so jo pred tem že izvedli v Indiji, na Ceylonu in drugod. Največja zahodno-afriška kolonija Britanskega cesarstva uživa že danes obširno samoupravo n bo verjetno že v dohodnem času postala enakopravna član Commonwealtha. Kdaj bodo Sovjeti v Evropi in Aziji dopustili nekaj svobodnega diha zaslužnim narodom, tega pa Hruščev, Bulganin et Co. ne povedo.

ne more biti drugačna.

Sovjetskega konzula so pognali

Južnoafriški zunanji minister Eric Lollw je 1. februarja izjavil v parlamentu, da je njegova vlada zaprosila Sovjetijo, naj razpusti svoje konzularno zastopstvo v Južni Afriki.

Lollw je nadele sporočil, da je tajništvo zunanjega ministrstva izročilo sovjet. generalnemu konzulu v Pretoriji noto, v kateri izjavlja, da je južnoafriška vlada prišla do zaključka, da je v interesu Južne Afrike in njenega prebivalstva, da preneha poslovanje sovjetskega generalnega konzulata. Izjavo so poslali pozdravili z burnim ploskanjem.

Zunanji minister je nadalje izjavil, da ima vlada v rokah dokaz, da je konzulat podpiral protidržavne elemente v deželi, posebno med prebivalci Bantu in Indijci. Nadalje je sovjetski konzulat razširjal komunistično propagando.

Nova tragedija na meji

Tragedije, ki jih demokracija predvoda Jugoslavija ni poznala, se v Titovi Jugoslaviji razvrščajo kar po tekočem traku. V prejšnjih letih so na meji regljale strojnice, ko so iz Titovega raja bežali ljudje iz najraznovrstnejših nagibov: mizerija, nasilje, politična preganjanja, prisilno delo, popolno pomanjkanje vsake svobode itd. Strojnice v zadnjih letih niso več tako marljive, uhañanja iz »raja« pa niso prenehala. S čolnom čez Jadran ob najslabšem vremenu, so še vedno pogosti pojavi.

Dva visokošolca, Beograđčana Pavlović in Perić, sta hotela izkoristiti sedanjo hudo zimo, da bi iz-

brala svobodo. Po strahotnem vremenu in debelem snegu sta se srečno dokopala na Kofce, vršac, ki loči Jugoslavijo od Avstrije. Tu ju je zalotil snežni metež. Zaradi debelih snežne odeje in nepoznanja okolice nevarna slovenskih gor, sta zašla na rob globokega prepada. Pavlović je presenetil močan vetrovni sunek in ga pahnil v prepad, kjer je ostal na mestu mrtev. Njegov tovariš Perić pa se je še pravočasno oprtel skale in se sklonil z zadnjim delom telesa pod previs.

Po dveh dneh in dveh nočeh v nečloveški borbi na življenje in smrt ga je našla avstrijska orožniška patrulja nezvestnega in z zmrazjenimi nogami. Avstrijski nesrečnega visokošolca izročili jugoslovanskim mejasem. V bolnišnici so mu zdravniki morali odrezati obe nogi.

V svobodnih zahodnih državah takih tragedij ne poznajo, ker jim je človeška svoboda vsakdanja in samoposbi umetna naravna pravica. Policijske države pa se boje lastne sence.

Je burja topel veter?

Vremenslovski veđa je dognala, da je tržaška burja topel veter. Ljudje pravijo, da se rodi v Senju in Hrvaškem Primorju, raste na Reki in pogine v Trstu. Med tople vetrove pa sta jo z vso svojo znanstveno avtoriteto uvrstila odlična meteorologa pok. prof. Vercelli in v zadnjem času prof. Poli, ki je nasledil prvega pri vodstvu tržaškega vremenslovškega zavoda.

To trditve, ki se zdi naravnost nesmiselne, utemeljuje znanost s tem, da postane burja »topla« zaradi zračnega pritiska nad mestom in nad kraško planoto. Burja se dvigne namreč zaradi različnega zračnega pritiska na kraški planoti in na Jadranu.

Takrat se zračni pritisk nad mestom zniža za nekaj milimetrov v primerjavi s pritiskom na planoti, zaradi česar je na kraški planoti bolj toplo. Parv ta razlika temperatura ozračja pa povzroča sunke burje, ki stresajo mesto, ko dosežejo mrzle plasti iz višav mrzle plasti nad nižavo. Tako pravi meteorološka veđa. Toda Tržačani niso preveč prepričani, da ima prav, ker poznajo burjo v praksi.

Je vzel škaflo in lonec in se napojil po stopnicah navzgor in svetlo in ljubljeno življenje.

Na drugi strani kletnih vrat ga je neopazno potepal po ramenih Znan Cicero. Dejal je: »Preiščite lonec z vso natančnostjo in je dvignil pokrovko. Med bankovci je ležalo pismo.

»Ker je Tvoje bistvo razumljivo povezano z mojim lastnim,« je gospod Rigolot se napisal, »vidim vedno pred seboj. Na kratko: Bil sem prav tak zanikrež kot Ti, in s tem denarjem sta me rešila pred žalostnim koncem Simonu in Znan Cicero. Prav ista čaka tudi Tebe. Ta denar je bil prisluzen s poštnim delom, jaz sem ga povečal zgolj z obrestmi. Naj Te ob priložnosti Znan Cicero pouči, kaj je koristno delo, in potem povečaj tudi Ti ta denar. Obrestna mera znaša 7 odst. Svoj lastni jaz pa medtem uslužno odriši od sebe, ta jaz je zgolj prevzetan napuh.

R. R. Rigolot je bil pripravljen da služabniku izroči denar ali pa, da zarohni. Znan Cicero pa je samo pripomnil: »Vrv vam bom potegnul z vrata, ni treba, da se sami potrudite.« R. R. Rigolot pa je samo zamrmral: »Včasih ste zelo vpludni.« Znan Cicero ni ničesar odgovoril, pač pa je s svečo svetil obema po stopnicah navzgor.

R. Berger

DVESTOLETNIKA ROJSTVA Wolfanga Amadeusa Mozarta

Po vsem kulturnem svetu prirejajo koncerte, povsod zvené čudovito nežno in iskreno spevi »Caroo-ne piščalca« in tožbe »Requiem«. Dve sto let je poteklo od rojstva velikega genija, njegova glasba pa živi neusahljiva, večno svetla in sveža.

Veliki Salzburčan, kakor imenujejo Mozarta, se je rodil 27. januarja 1756. Oče, ki je bil sam glasbenik, je svojega čudežnega otroka vodil od koncerta do koncerta, ves svet se je čudil. Mali Mozart je zlagal minute in drobne skladbe, igral brezhibno kar na prvi pogled in bil ob vsem tem samo nežen in izredno lep šestletni otrok.

V svojem kratkem življenju, Mozartu je bilo petintrideset let, ko je umrl, je ogromno ustvaril. Od kvartetov, simfonij in veličastnih koncertov, vse preko oper do poslednjega dela »Requiem«. Zdi se namravno nemogoče, da je tako mlad človek mogel ustvariti toliko lepote, kljub trdemu in bednemu življenju. Usoda je namreč Mozarta resda obdaruvala z nesmrtnim genijem — a je za to zahtevala veliko plačilo. Vsa leta se je Mozart s svojo ženo Konstanco boril proti:

bedi, proti nerazumevanju in poniževanju. Njegovo življenje je bilo eno samo nasprotovanje usode in ljudi, pa je kljub temu v njegovi glasbi neskončno nadevsko, večne lepote in nadnaravnega miru. Naj je okrog njega še tako divjalo neurje in nerazumevanje, Mozart je dalje ustvarjal svoje božanske zvoke. In tudi v tem je vzrok, da je njegova glasba vedno igrana in občudovana.

Tudi tisti čas, ki ga označuje beseda rokoko, je poznal za umetniški bogastvom očarljivih oblik mnoge brezsrčnosti, trdote in nečlovečnosti. Mozart, ki je v sebi združeval modrost, lepoto in moč v čudovitem trizvoku, je šele tem oblikam poddelil ves notranji blesk, jih obdaroval z neslušno svetlobno silo, tako da so vse hudočije onepredrevolucijske dobe izginile v tej močnejši svetlobi. To na traganju tako kratko, na notranji tako bogato in popolno življenje je tako moža, ostaja ena sama, žareča zvezda človeka in njegovega 5-žanskega genija in dostojanstva.

Osebnemu, propasti že zapisanemu plemstvu tistih časov je postal nasproti resnično notranje plemstvo, ki ga je ponosen in ponižen obenem nosil na svojem obličju pred kralji in knezi.

Tudi Mozart je vedel za smrt in minljivost, poznal je tugo, pomanjkanje in bolečino; tudi on je trpel pod nečlovečnostjo in poniževanjem. Vendar se je povzpel nad vse te globine človeške pokvarjenosti in je v svoja dela vpletal nebeske vznesenosti, božanska veselja in čistosti popolne duše.

Ko je umrl reven in zapuščen, je ostanovitu zapustil bogastva neminljive veličine. Nič ne ve, kje počiva. Ob njegovem pogrebu je divjal grozovit vihar, ki je pogreboce ognjal in so njegovo krsto odložili v neko neznano jamo. Njegov duh in njegova resnična bit pa živita dalje nepozabno v njegovih zvokih, ki tudi največjega občupanca črammijo nazaj k življenju.

Slovenske šole so proslavile Prešerna

V sredo 8. t. m. so vse slovenske šole, vsaka v okviru svojih možnosti, svečano proslavile Prešernov praznik. Z govori, recitacijami, petjem in podobnimi spomini na največjega slovenskega pesnika je tako slovenska mladina osvežila in okrepila svojo ljubezen do slovenske besede in do lastnega naroda.

V tej zvezi nam uhañajo misli in spomini na slovensko tržaško mladino neposredno po prvi svetovni vojni. Takrat so mladinci čustva in misli zavedne Slovenke in Slovenca oblikovali v nekako slovensko narodno ustavo, ki jo v vzgled, pomenjanje in izvajanje ponevlijamo na tem mestu:

»Naša slovensčina je, preprčani bodimo, eden najlepših jezikov na svetu.«
Jezikoslovec o. St. Skrabec (1844 - 1918).

1. Veruj v moč in lepoto našega jezika!
2. Ne imenuj po nemarnem tujih besedi!
3. Posvečuj naše narodne praznike, zahajaj predvsem v tiste templje umetnosti in prosvete, kjer se goji naša umetnost, naša znanost in naš jezik!
4. Spoštuj jezik svojega očeta in svoje matere, da bo večno živ tvoj rod!
5. Ne ubijaj s tujkami in s spekedrankami blagoplasja in lepote svojega jezika!
6. Ne preštevaj s tujo navlako: ohrani svoj jezik čist in neomadeževan!
7. Ne kradi tujim jezikom besed in načina izražanja!
8. Ne pričaj po krivem zoper svoj jezik: laž je trditve, da je naš jezik trd in reven z izrazi!
9. Ne želi si mlačne in nezavedne žene, da ti ne bo vzgajala otrok v tujem jeziku in duhu!
10. Ne želi svojega bližnjega jezikotnega in duševnega blaga; naš jezik je lep in bogat, napredujmo z znanostjo, bogatimo z umetnostjo, a česar se nimamo, si moramo ustvariti sami!

V Trstu, 1922.

Jezikovni krožek »ODVADA«

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

ZA TRZASKO OZEMLJE

V petek 17. t. m. ob 20.30 v kinodvorani v SKEDNJU tarantela v treh dejanjih EDUARDA DE FILIPPA

GLASOVI VESTI

V soboto 18. t. m. ob 20.30 na KONTOVELU tarantela v treh dejanjih EDUARDA DE FILIPPA

GLASOVI VESTI

VESTI s TRŽAŠKEGA

Kaj pripravljajo komunisti našemu kmetu?

Naši komunisti obeh izpovedanih se z vso vneto slinijo okrog našega kmeta in ga snubijo za komunistične biagre. Vsa ta prizadevanja pa jim ne gredo v klasje.

Demokracija je pred kratkim pravilno označila dvoletnosti teh partijskih kmetijskih strokovnjakov. Tu pridigajo staro zavezo kmetijske preudarnosti, tam preko pa ploškajo tisti novi zavezki, ki je kmeta postavila na beraško palico, delavca in nemeščena pa oropala vsakdanjega kruha. Leta in leta ni bilo belega kruha niti za bolnike, sedaj pa n. pr. v solkanskem okraju sploh ni enotnega kruha, pač na samo bel kruh po 70 dinarjev za kilogram. Za eno mesečno plačo grejme delavec tako 128 kg kupa pri nas isti delavec dobi najmanj 118 kg belega kruha....

Prav zato bo za mnoge poučno, da si ogledamo »sovjetske vzornike« kmetistiva, ki jih Tito do pičice posnema ali celo prekaša.

Hiralnice in rente za ostarele kolhozne kmete je zahteval Hruščev v nekem govoru v svojem rojstnem kraju Kalinovka, v kolhozu »Hruščeva domovina«. Plačan dosti in odpočitek v najlepših letoviščih dežel, to naj bi tudi za sovjetskega kmeta postalo nekaj razumljivega, če bi vse poljedelce zadruge sledile primeru vzornega kolhoza v Kalinovki in bi iz svojih visokih dohodkov ustvarjale sklade za pomoč kolhozovcem.

»Hruščeva domovina« pa naj bi ne bila vzor samo na področju socialnega skrbstva. Če bi kolhozovci kosili in večerjali v kolhoznih kantinah, če bi svoje otroke prepuščali otroškim vrtcem in jaslim, bi odpravila potreba zasebnih zemljišč na kolhoznih posevkih. Poleg tega ne bi imeli člani kolhozov nobenega časa za obdelovanje lastne zemlje, če bi bili primorani skoz 300 desetinskih dni na leto opravljati kolhozna dela. Zato bi bilo bolj racionalno, da bi tudi še te preostanke zasebne lastnine skupno obdelovali. Če kumare, paradižnike in čebulo ne bi prejemali nakaznice (kako malo zahtev sme imeti sovjetski kolhozovec!)....

Hruščev huji od latifundistov

Ko je Hruščev septembra 1953 govoril o velikih pomanjkljivosti v sovjetskem kmetijstvu in je njegova kritika začudila ves svet, so v Sovjetiji uvedli vrsto ukrepov, ki naj bi kolhozovce vzpodbujali k izboljševanju proizvodnje. Najzanejši tak ukrep je bilo povečanje površine zasebnih zemljišč kolhozovcem in olajšave pri prosti prodaji pridelkov z lastne zemlje. Drugi ukrep je omogočil povečanje zasebne živinoreje kolhozovcev, katerim so obenem zmanjšali kvote prisilne oddaje mesa in jim olajšali nabavo lastne živine. Ti ukrepi so kmalu pokazali svojo učinkovitost: preskrba mestnega prebivalstva s površino in mlekom se je izboljšala.

Istocasno pa se je pokazalo, če ruski kmet svojo lastno zemljišča obdeluje z mnogo večjo ljubeznijo in skrbnostjo kakor pa kolhozno zemljo. »Kolhozna zemlja ne pripada niti meni, niti komu drugemu«, tako je oblikoval kolhozovec v »Literaturnij Gazeit« svoj odnos do kolhoza, »to je državna zemlja — njeva zemlja«.

Take »ničeve« zemlje naj po volji Hruščeva postanejo zadnji zasebni koščki zemlje kolhozovcev. Hruščev rine z vso silo nazaj v Stalinsko politiko. Seveda nam je modrija tudi razloge za svoj umik v stalinizem. Predvsem navaja nerentabilnost ročnega dela, ki ga opravljajo na zasebnih zemljiščih. Zakaj pa sovjetski oblastniki ne proizvajajo v svojih orjaških strojih tovarnah poljedelskih strojev za zasebno uporabo? Se celo za časov kmetijskih puntov so graščaki prepustili tlačanom znatne površine zemlje in od kmeta zahtevali od 180-210 delovnih dni na leto za grajsko obdelavo. Desetina je bila pravi blagor v primerjavi s komunističnim davčnim vijakom.

V poročilu, ki ga poljedelski minister Makijevič prav v teh dneh priobčuje v »Pravdi« o svojem potovanju pred šestimi meseci po Ameriki, najdemo odgovor na to vprašanje. S kmetom prikritim na-

vdusenjem poroča minister o ogromnem prihranku delovne sile, ki so jo v Ameriki dosegli na tleh v zadnjih letih. Z navdušenjem navaja številke stalno narasle proizvodnje poljedelskih strojev. Med temi zlasti prepeva svojo novemu traktorju, ki ga s priloženim orodjem vodi en sam človek in katerega mehanizem je tako poenostavljen, da z njim opravljajo dela nedorasli fantiči.

Vendar kmet je minister ugovarjal, da je traktor univerzalni stroj, ki ga uporabljajo tudi na farmarnem dvorišču, piše v isti sapi, da je neracionalna (!) izbira stroja in zato ne prihaja v poštev za socialistično sovjetsko deželo. Kako naj tudi piše drugače? V Sovjetiji stroj ne služi človeku, pač pa človek stroj. Niti kolhozi niso lastniki traktorskega parka, ki bi delal na njihovih zemljiščih. Zaman sprašujejo najboljši predstavniki kolhozov, za kaj jim ne dovolijo, da bi za svojo kolhozo nabavili lastne stroje. Vsakemu zasebniku je vendar dovoljeno, da si kupi avto! Poljedelske stroje izposoja država s pomočjo traktorskih postaj. Te na ta račun ne nadzirajo zgolj tehnično uporabo strojev, pač pa vršijo istocasn nad kolhozovci tudi politično nadzorstvo. Ti kolhozovci se na ta način vedno bolj preobražajo iz kme-

tov v poljedelske težake. To je tudi smoter komunistične kmetijske politike — proletarizacija kmečkega stanu. Tega naj ne pozabijo naši kmetje in tudi tisti delavci, ki posedujejo še kak kos lastne zemlje!

Farmarji, ki si ne morejo kupiti dragega stroja, obubožajo in množijo vrste poljedelskih težakov, pravi minister Makijevič z obžalovanjem in sočutjem v svojem ameriškem poročilu. No, mnogi ruski kolhozovci svojega ameriškega stanovskega tovariša gotovo ne pomilujejo, pač pa mu zavida, da čeprav dobiva v resnici dovolj izkaznic za mleko, kumare, paradižnike in čebulo ter povrhu še starostno rento iz neobstoječega kolhoznega sklada.

Tako torej izgleda za kmečkega človeka komunistični raj: prelevitev samostojnega kmeta v poljedelskega težaka. Ti avtorji pa ne veljajo zgolj za »domovino socializma«, pač pa jih z njimi poslušno posnemajo po vseh sovjetskih kolonialnih pripraveh. Tudi Titova Jugoslavija v ničemer ne zaostaja. O teh »naklonjenosti« komunistov do kmečkega ustvarjanja pa kmetijski strokovnjaki pri »Delu« in »Primorskem dnevniku« previdno molčijo. Taka je pač morala komunističnih uslužbencev.

Proračun ACEGAT-a za l. 1956

Na seji tržškega občinskega sveta od 3. t. m. je bil na vrsti proračun občinskega podjetja ACEGAT za leto 1956. Proračun izkazuje 5 milijard 185 milijonov dohodkov in 5 milijard 838 milijonov izdatkov, z deficitom od 653 milijonov, tako da proračun za leto 1956 predvideva 202 milijona lir več izgube kot proračun za leto 1955. Je pa pri tem treba upoštevati, da znašajo samo višje plače uslužbencev ACEGAT-a, povišane v l. 1955, 304 milijone lir več kot za leto 1955. Ta povišek je bil povzročen od zvišanja cen življenjskih potrebščin.

Med drugimi govorniki je bil tudi svetovalec dr. J. Agneletto. On je v glavnem k proračunu Acegata naglasil, da je podjetje ACEGAT izključno gospodarskega značaja in da je princip vseh mest, ki upravljajo v svoji režiji mestna podjetja, da morajo ona, če že ne nosijo običajni dobička, vsaj kriti z dohodki svoje stroške! V Trstu ni tako, kajti bilanca Acegata so pasivne. Proračun je odraz tržškega gospodarstva. Ni res, da je neresen, kot je trdil neki predgovornik, ampak je še prelesen, da celo žalostni, kajti zahteva od slabih občinskih bilanc, da žrtvujejo več kot pol milijarde za kritje zgube Acegata. Skoro polovico izgube gre na račun povišanja plač. To povišanje je naravna posledica zvišanja cen življenjskih potrebščin. To višanje cen je sta-

len pojav tržškega gospodarstva, ki ne bo tako hitro izginil. Zato tudi zvišanje tarif prevoznih sredstev, ki se predlaga, bo samo krpanje in ne bo vzdignilo finančnega stanja mestnih podjetij, ki trpijo na kronični bolezni. Zato je treba misliti ne le na začasno kritje izgube, ampak na popolno preureditev mestnih podjetij in njih postavitev na novo podlago, kajti samo tako bo mogoče sanirati podjetje ACEGAT.

Kar se proračuna tiče, je naravno, da ga napada manjšina občinskega sveta, ker ni zastopana v upravnih komisijah, ki vodi podjetje. Dr. Agneletto je ponovno naglasil, da je v interesu same občinske uprave in zaupanja prebivalstva v upravno komisijo, da bi bila v tej komisiji zastopana tudi manjšina, zlasti ko gre za pasivne bilance. Večina ni bila tega mnenja in je odklanjala kontrolo manjšine. To ne odgovarja principom demokracije, ki pri gospodarskih podjetjih zahteva najširšo kontrolo manjšine. Ker tega v Trstu ni, je dr. Agneletto stalno glasoval proti proračunu Acegata.

Končno je dr. Agneletto predlagal, naj občinski odbor poskrbi, da se imenuje posebna komisija tehnikov in izvedencev, ki naj preštudirajo položaj Acegata in najdajo rešitev, ki postavi podjetje občine na novo podlago, tako da bodo sava v stanju kriti vsaj svoje izdatke.

Kako poroča titovsko časopisje

Titokomunistično glasilo v italijanskem jeziku »Il Corriere di Trieste« je objavilo 21. januarja t. l. poročilo o seji tržškega občinskega sveta od 20. januarja, kjer je popolnoma potvrdilo smisel govora ob. svet. dr. J. Agneletta o zakonskem načrtu za slovenske šole. Zato je dr. Agneletto poslal 23. januarja odgovornemu uredniku popravek, ki glasi:

»Ni res, da je bil moj nastop v zvezi z zakonskim načrtom za slovenske šole na zgoraj omenjeni seji ob. sveta v nasprotju s protestom, ki ga je objavila Demokracija in v popolnem soglasju z občinskim odborom. Nasprotno je res, da sem jaz v svojem govoru izjavil — z ozirom na vprašanje Bernetti-Dekleve —, da je politična organizacija, kateri pripadam, skupno z drugimi slovenskimi političnimi nekomunističnimi organizacijami že storila pri najvišjih državnih oblasteh potrebne korake, da se odstrani iz zakonskega načrta osporna določba. Prav zaradi tega sem smatral, kakor bi to morala smatrati vsaka oseba dobre vere, da stavim sedaj o tej zadevi vprašanje v občinskem svetu, ne more imeti nikakega uspeha, ker je ta organ popolnoma nepristojen. Pri tem sem pa naglasil, da oni zakonski načrt, ki hoče prisiliti slovenske starše da morajo v posebni pismeni prošnji prositi za vpis svojih otrov v slovenske osnovne šole, krši pravice priznane od italijanske ustave in listine in da je nezdravljiv z demokracijskimi načeli in osnovnimi človeškimi pravicami.«

Do sedaj ni »Il Corriere di Trieste« popravka objavil. Tako je »Primorski dnevnik« v svojem poročilu z dne 4. t. m. o ob. člani seji od 3. februarja šel mimo glavnih izjav dr. Agneletta o proračunu ACEGAT-a, je pa la-

no informiral svoje bravce s tem, da je podikal dr. Agnelettove izjave, ki jih ta sploh ni napravil. Dr. Agneletto je poslal 4. t. m. odgovornemu uredniku »Primorskega dnevnika« sledeči popravek:

»Poročilo Vašega lista je moj govor na občinski seji od 3. t. m., v kolikor ga ni zamočalo, popolnoma sprejeto. Tako ni res, da sem jaz trdil, da predstavlja resnično rakavost tržškega gospodarstva povišanje plač, pač pa je res, da sen naglasil, ko sem govoril o zvišanju plač osebja Acegata za 304 milijone, da je to posledica bolezni tržškega gospodarstva in stalnega višanja cen življenjskih potrebščin, ter da pomeni zvišanje tarif, ki se predlaga, samo krpanje bilance Acegata. Kajti, ko se bodo cene povišale, bo treba tarife tramvaja in ostalih podjetij Acegata zopet zvišati. Zato sem predlagal, da občinski svet imenuje komisijo izvedencev, ki naj vse podjetje Acegata postavi na novo podlago in tako sanira to podjetje.«

Največji lanski množični beg

Vsak dan slišimo o novih beguncih iz Jugoslavije in o tistih, ki so prišli s potnim dovoljenjem v tujino, pa se ne morejo vrniti domov. Toda podrobnosti največjega lanskega pobeга so večinoma neznane. O tem poroča nekaj več decembrska številka slovenskega Pregleda društva za Svobodno Evropo.

11. novembra je bila v Parizu nogometna tekma med reprezentanco Francije in Jugoslavije. Poleg igralcev je prišlo iz Jugoslavije tudi kakšnih 150 navijačev. Cim so stopili na francoska tla, so mnogi izmed njih izjavili, da se ne bodo vrnili in da bodo prosili za zatočišče v Parizu ali pa, na povratku, v Nemčiji, kjer je mnogo lažje dobiti zaposlitev. Za to namero je zvedelo tudi jugoslovansko poslanstvo, ki je priredilo v obeh hotelih, v katerih so stanovali jugoslovanski gostje, dva prava mitinga. Na njih o govorili komunistični spremljevalci izletnikov in en član ambasade. Igralce in navijače so pozivali, naj se ne pustijo premetiti, grozili so, naj se ne šaljijo in naj malo bolj mislijo na družino, ki so ostale v Jugoslaviji. Mnogi, ki so prej nameravali ostati, je ta nasvet le pripravil, da so le odpotovali, kljub temu pa je še vedno kar 60 navijačev ostalo lepo v Parizu. Trideset jih je takoj vrnilo svoje potne liste, prosilo oblasti za politično zatočišče in se vpisalo v uradu za begunce, 30 jih ima pa potne liste za daljšo dobo. Ti so jo in jo še bodo izkoristili do kraja in nato prosili za azil. Vsi so, brez izjeme, mladi ljudje, ne pa ostanki stare burbozije. Po poklicu so mehaniki, ključavniki in tovarniški delavci, dva sta študenta in med njimi sta tudi dve dekleti.

To je bil do zdaj največji množični beg jugoslovanskih izletnikov v Francijo. Toda ti navijači niso edini obiskovalci iz Jugoslavije, ki so lani ostali na francoskih tleh. Kakor v Italiji, se tudi v Franciji vsak dan dogaja, da se kakšen politik iz Jugoslavije premisli in ostane. Proti koncu lanskega leta so to

TRŽAŠKI PREPIHI

Ali bodo stavkali?

(Dopis iz Križa)

Pravijo, da se poklicni strankarji titovskega kroja zopet zbirajo po deželi. Tokrat seveda se spet star, partijski karieriisti pod novo vlogo Strankarsko-politični užitkarji prevzamejo namreč prav tako težko krizo kot mnogi kiasčni poklici na našem področju. Tuto sicer krepko vleče z eno roko za ameriško, z drugo za kremejsko vime, curki pa so na obeh hudo počasni in tudi njegova golida je preveč obsežna, da bi jo pri obeh dojkah tudi napolnil. Dolarsko in rubeljsko mizele bo komaj zadostovalo za rdečo gospodo na vrhovih. Pod mizo Tržškega ozemlja pa se bo komaj polila po kakšna redka kapljica. Edina pomoč od takih stiski je, da nekaj oddajkov gospodinja odrine od koritca....

Kam pa naj se obrnejo ob takim odrievanju številni pripadniki te najmešje kategorije revolucionarnih užitkarjev in vojnih dobičkarjev, ki jo med Slovence naplavlja še povojna doba? To so vprašanja, ki belijo glave partijskim užitkarjem. Pri »Novem listu« sicer posluje borza dela in tudi pokojninski zavod; zadeva pa je zgolj platonična, kakor pišejo zavarovaniki; je kakor tisti med na muholovkah. Muha misli, da je med, v resnici pa je le smrtonosno lepljo. Partijske ose pa dobro poznajo ta med, zato nanj ne zletajo. Te so že izbrale svobodigre samo za mleko; od dobrega hraka, Titovih govorov in obljub si ne napolnijo želodca.

Gospod Petronio sicer zopet pograva sindikalni krompirček, poslan krompir pa gastronomi odločno zavračajo. Zato tudi ta rešilna bilka izkuženih partijcev, ki so izbrali svobodo, ne more potolažiti. Kam torej s partijskimi specialisti, ki so načeloma celo v trgovski reklamni službi neuporabni? Čez lužo — ni ni. Tam te kategorije ni; ameriški kapitalisti ne poznajo. So tudi vse preveč skopi in ubožni ti kapitalisti, da bi si lahko privoščili razkošja po vzorcih KP, čeprav izkušeni psihologi zatrjujejo, da bi kategorija z isto ali še večjo vnašmo propagirala kapitalizem in udrihala po komunizmu. Kupčija je pač kupčija, in končno je treba priznati, da je ogromna večina kategorije v preteklosti pošteno udrihala po komunizmu in ima na tem poprišču še nekaj dragocenih izkušenj. Najdaljši dokaz za elastičnost naše ponovne preusmeritve je tudi dejstvo, da ni tako malo partijskih uslužbencev, ki so si izbrali težke kapitalistične neveste in s tem do-

kazali, da so z vetrom še vedno v najuoljših odnosih.

To so vsekakor življenjska vprašanja, s katerimi se mora ukvarjati tudi »Demokracija«, da ne bo zepet pono očitkov v urednistvu »Delu«, češ da »Demokracija« piše »mo protikomunistične članke, ki domaća predača vpisane pa da se ne zanima«.

Moj predlog bi bil, da se tudi ta kategorija zgane in prične s stavko. To mazio je bilo pred desetimi leti naravnost univerzaino. Z njimi so partijski pajurji zaravili vse socialne tegode, najuspešnejše pa strjevali svoje poklicne pozicije. Godelo se jim je tako kot sistemski zdravniku in lekarnarju, ki sta stare device zdravila s kemično čistvodo. Voda res devicam ni dosti pomagala, škodila pa tudi ni. Pomagala pa je obema skrbnikoma ljudskega zdravja. Stavkajte torej, varšili in tovarišice, in ves slovenski narod bo strnjeno za vami!

Križan

Komunistični atomi

Ze nekaj mesecev sem komunistični tisk molel o prepovedi atomskega orožja, in Vidaličev letiči agent ne vdira, več v slovenske domove s podpisnimi polami. Kremljska povelja podružnicam Zahodu so spet enkrat zasukala — na vrtočave desure — izurjen možgane partijskih zaslužkarjev. Kaj se je vendar zgodilo? Nič posebnega za komunistično moralo. Dokler so Američani sami izdelovali atomske bombe, je bil to za komunistične lezimaliste zločin; sedaj, ko jih izdelujejo tudi komunisti, je ta ista zadeva postala čestnost vseh čednosti. Zadeva je bila podobna komunistični popevki o izkoriščanju človeka po človeka. Izkoriščanje delavcev na Zahodu je za komuniste zločin, totalno izmežgavanje ruskega delavca je revolucionarna pridobitev. To je pač kristalni cinizem, najbolj priljubljena cvetka komunistične prakse.

Pa vrnimo se k atomu. Sovjetski maršal Vasilij Cukov, poveljnik lanskega vojaškega okrožja in nekdanji armadni poveljnik v bitki na Stalingrad, je na kongresu Ukrajinske komunistične partije v Kijevu med drugim povedal tudi te zanimivosti: »Naši uspehi pri gradnji težke industrije so nam omogočili, da smo oborožene sile premili z najboljšim orožjem. Ameriški atomski monopol je že davno likvidiran in na območju jedrskega orožja smo prekosili Združene države...«

Morda je bil to govor nadutega in prepotentnega komuniste; morda namenjen priljubljeni propagandi lastnega napipovanja, ki je največkrat izbrano pogonsko gorivo komunističnega samohvalisanja; morda pa je v teh izjavah le nekaj resnice. V tem zadnjem slučaju bi moral besedam Cukova občutljivo prisluhiti ves zahodni svet. Združene države niso namreč napadale na velesila; še nikoli niso vodile napadalne vojne. Atomsko orožje v njihovih rokah prav zato ne ogroža svetovnega mira. Sovjetija si je od svojega nastanka dalje prisvojila že obsežna področja in številne podprepiške kolonije z vojaško silo. Podatno pa je zanesla mnogo požarov po miroljubnih predelih svobodnega sveta, in to delo opravljata tudi danes. Atomsko orožje v rokah poklicnih prekučuhov pa je največja nevarnost za svetovni mir.

O tem naj razmišljajo resnični ljubitelji mira, ki jih tudi med našimi komunisti ne manjka, prav posebno pa še naj razmišljajo novi rekruti, če jih je res kaj, Vidaličeve rdeče vojske....

Odgovorni urednik:
Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tisk: tisk. Adria, d. d., v Trstu

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLICA
se je preselil v ul. Rittmeyer, 13
in sprejema
od 9. do 13. ter od 17. do 19. ure
Štev. telef. 31-813

VESTI IZ NABREŽINE

Pretekli ponedeljek, dne 6. t. m. se je vršila tretja seja občinskega sveta v sedanjem zasedanju. Ta je bila skoro celotno posvečena poročilu in razpravi o javnih delih v občini. Odbornik za javna dela Vižintin, je poročal o odobrenih delih iz gospodarskih načrtov, o delih, ki so bila že izvršena ter o ostalih, ki se imajo še izvršiti. Gospodarski načrt za l. polletje 1954 predvideva 8 milijonov lir za dela, ki so bila že vsa izvršena, in skler 2 milijona lir za podaljšanje kanalizacije v Devinu, 3 milijone za l. obrok asfaltiranja ceste Sanatorij Nabrežina - Sempolaj in 3 milijone za izredno vzdrževanje občinskih poti. Za II. polletje 1954 je bilo odobrenih 12 milijonov lir, in sicer 10 milijonov kot prvi obrok za novo šolo v Sempolaju ter 2 milijona za popravila stavb za otroške vrtce. Za prvo polletje 1955 pa je bilo odobrenih 21 milijonov lir, in sicer II. obrok za šolo v Sempolaju 8 milijonov lir ter prvi obrok za nov otroški vrtec v Nabrežini 13 milijonov lir. Za dobo od julija 1955 do junija 1956 pa je bilo odobrenih 73 milijonov lir, kar smo že poročali v našem listu oktobra l. l. Odobreno je bilo za zadnji obrok šole v Sempolaju 7 milijonov lir, zadnji obrok vrtca v Nabrežini 11 milijonov, napeljava vodovoda v Devinu 1,5 milijona, asfaltiranje ceste Vižovlje - Mavhinje 8,5 milijona, Sempolaj - Prečnik 3 milijone, ceste po vasi v Nabrežini 2 milijona ter za novo zavetišče za stare in bolne v Nabrežini 40 milijonov lir.

Sola v Sempolaju in vrtci v Nabrežini sta deli, ki bosta v najkrajšem času oddani v gradnjo. Ostala dela so v teku priprave ter je upanje, da bodo tekom prihodnje spomladi pripravljeni za gradnjo. V načrtu

1956-57 so bila predlagana sledeča dela:

- 1) Popravila obč. stavb 2,500.000;
- 2) povečanje in ureditev kopalnice v Nabrežini 6.000.000;
- 3) gradnja smetišnice Devin - Sempolaj - Nabrežina 1.500.000;
- 4) nova šola v Cerovljah 12.000.000;
- 5) nova šola v Sempolaju 8.000.000;
- 6) nova šola v Sempolaju 8.000.000;
- 7) stranišča v Devinu in Sempolaju 3.500.000;
- 8) popravila cerkva 3.000.000;
- 9) popravila kanalizacije v Devinu 3.000.000;
- 10) razširitev javne razsvetljave 3.000.000;
- 11) razširitev vodovodne napeljave 2.500.000;
- 12) gradnja čakalnice pri avtobusnih postajah 1.500.000;
- 13) ureditev dvorišča za šolo v Devinu 2.000.000;
- 14) telefon za Sempolaj - Mavhinje - Vižovlje 5.000.000;
- 15) asfaltiranje ceste Sempolaj - Medjaves 6.000.000;
- 16) asfaltiranje po vasi v Mavhinjah 5.500.000;
- 17) popravila asfaltiranih poti v občini 5.000.000;
- 18) dokončano asfaltiranje ceste Sanatorij Sempolaj 2.000.000;
- 19) razširitev ceste Sempolaj - Sempolaj-morje 8.000.000 lir.

Skupno predlaganih 88.000.000 lir. Nato je odbornik za javna dela nadaljeval svojo poročilo, in sicer o delih SELAD-a. Tudi o teh delih v skupnem znesku 44 milijonov lir smo že svojočasno poročali.

Nato je svetovalec Colja vprašal župana za pojasnila glede škode, ki se dela vinogradom pod obrežno cesto, ki jo sedaj širijo. Župan je pojasnil, da se je občina že pritožila zaradi te škode pri upravi državnih cest, kakor tudi pri podjetju.

DAMSKA KROJAČNICA
Mika
TRST
Ul. E. Filai 21/I, stop. B, tel. 28-748

Gospa!
Krojačnica „Mika“ jamči izbran okus, originalen kraj
Vaših oblek in daje čar elegance oseb Vaši osebnosti.